

Eina Centre Universitari
Fundació Eina
Disseny Art Barcelona

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat www.eina.cat

INVESTIGACIÓ EN DISSENY

Lara García Díaz

Professor Responsable: Lara García Díaz

Grup: 1

Codi: 105753

Crèdits: 6 ECTS

Curs:

Semestre: 2

Tipologia: Optativa

Matèria: Cultura del Disseny

Horaris:

Grup	Horaris	Professor
------	---------	-----------

Eina Centre Universitari
Fundació Eina
Disseny Art Barcelona

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat www.eina.cat

Índex de la Guia Docent

Presentació de l'assignatura

Recomanacions

Continguts

Metodologia

Avaluació

Bibliografia i Recursos

Resultats d'Aprenentatge

Presentació de l'assignatura

Breu descripció:

Recerca a través de la pràctica del disseny introdueix l'alumnat en formes contemporànies d'investigació en què la pràctica del disseny participa activament en la formulació de preguntes, la construcció d'evidències i la producció de coneixement. L'assignatura aborda les metodologies de recerca com a operacions situades i revisables, vinculades a contextos, cossos, imatges, materials, objectes, arxius i relacions concretes.

Al llarg del curs es treballaran metodologies pròpies de la recerca en disseny i les seves interseccions amb altres camps, com l'etnografia i l'autoetnografia, els mètodes visuals, la recerca arxivística, l'antropologia del disseny, la investigació material i les metodologies relacionals i narratives. Aquests encreuaments permetran analitzar què aporta la pràctica del disseny a la investigació i, alhora, com la recerca transforma, amplia o posa en qüestió les maneres convencionals d'entendre i practicar el disseny.

L'assignatura s'organitza com un procés progressiu d'experimentació i acompanyament metodològic. Cada estudiant desenvoluparà una investigació pròpia —vinculada al Treball de Fi de Grau o a un projecte autònom— mitjançant exercicis d'atenció, activacions metodològiques, documentació del procés, sessions de crítica i l'elaboració final d'un dossier de recerca.

Objectius Formatius:

1. Comprendre els principals debats epistemològics de la recerca en disseny i distingir entre recerca sobre, per a, a través de i com a pràctica de disseny.
2. Reconèixer les especificitats del coneixement produït a través de la pràctica, atenent les relacions entre pregunta, procés, evidència, experimentació i argumentació.
3. Formular preguntes de recerca susceptibles de ser explorades mitjançant la pràctica del disseny, evitant reduir la investigació a la resolució instrumental d'un problema prèviament definit.
4. Conèixer i experimentar amb metodologies procedents del disseny i de disciplines afins, com l'etnografia, l'autoetnografia, els mètodes visuals, la recerca arxivística, l'antropologia del disseny i la investigació material.
5. Construir i interpretar evidències de recerca a partir d'imatges, experiències, arxius, materials, objectes, relacions, prototips i processos de disseny.
6. Analitzar críticament la posició des de la qual s'investiga, així com les implicacions ètiques,

polítiques i epistemològiques de les decisions metodològiques adoptades.

7. Dissenyar dispositius i activacions metodològiques que permetin observar, relacionar, intervenir, documentar o produir coneixement en un context determinat.

8. Avaluar els efectes, conflictes i límits dels processos de recerca, especialment quan impliquen altres persones, comunitats, materials, organismes, institucions o infraestructures.

9. Documentar, analitzar i revisar el procés de recerca, identificant-ne els desplaçaments, les dificultats, les troballes i les preguntes que romanen obertes.

10. Articular i comunicar el coneixement produït mitjançant un dossier de recerca que relacioni preguntes, marcs conceptuals, decisions metodològiques, evidències i aportacions.

Recomanacions

Es recomana mantenir una actitud oberta, experimental i reflexiva davant les metodologies proposades. L'assignatura requereix disposició per provar formes de recerca que poden desplaçar les maneres habituals de projectar, així com per documentar-ne els efectes, revisar les decisions adoptades i treballar amb la incertesa pròpia dels processos d'investigació.

No es pressuposa una formació metodològica prèvia específica. Sí que es recomana que cada estudiant identifiqui, durant les primeres setmanes, un àmbit d'interès, una pregunta, un context o una situació a partir dels quals pugui desenvolupar els exercicis i les activacions del curs. Aquest procés pot vincular-se al Treball de Fi de Grau o constituir una investigació autònoma.

L'assignatura requereix una dedicació continuada a la lectura, l'experimentació, la documentació i l'anàlisi del procés. Algunes lectures i recursos complementaris poden estar disponibles en anglès.

Quan la investigació impliqui altres persones, col·lectius, entorns, arxius o materials, caldrà prestar una atenció específica al consentiment, la representació, l'autoria, les relacions de poder i les responsabilitats derivades del procés.

Es recomana conservar de manera sistemàtica les notes, imatges, registres, proves, errors, converses i altres materials generats durant el semestre, ja que constituiran les evidències a partir de les quals s'elaborarà el dossier final de recerca.

Continguts i Metodologia

Breu descripció:

Els continguts de l'assignatura s'organitzen en quatre blocs que corresponen a operacions recurrents dins d'un procés de recerca a través de la pràctica del disseny. Aquests blocs ofereixen una estructura progressiva, tot i que les metodologies, les preguntes i les formes d'evidència es reprendran, combinaran i revisaran al llarg de tot el semestre.

1. Situar la recerca en disseny

Introducció als principals debats epistemològics i metodològics de la recerca en disseny. Distinció entre recerca sobre, per a, a través de i com a pràctica de disseny. Formes de coneixement pròpies del disseny, criteris de rigor i relacions entre pregunta, pràctica, evidència, experimentació i argumentació. Aquest primer bloc permetrà també analitzar les posicions des de les quals s'investiga i les concepcions de disseny que es posen en joc en cada procés de recerca.

2. Atendre i construir evidències

Exploració de metodologies que permeten observar, registrar, interpretar i construir evidències quan la pràctica del disseny participa en la investigació. Es treballaran aproximacions com l'etnografia i l'autoetnografia, els mètodes visuals i la recerca arxivística. S'abordaran el coneixement situat, el cos com a instrument de recerca, la imatge com a forma de pensament i argumentació, i l'arxiu com una construcció parcial travessada per decisions, silencis i exclusions.

3. Dissenyar amb altres

Estudi de metodologies relacionals, materials, narratives i antropològiques que permeten investigar quan el disseny treballa amb persones, objectes, imatges, materials, organismes, institucions, públics o infraestructures. El bloc examinarà el disseny com a mediació i com a pràctica capaç d'activar relacions. També abordarà els efectes, les tensions i les responsabilitats que emergeixen quan una activació metodològica intervé en un context i es manté en el temps.

4. Articular i comunicar la recerca

Treball sobre les formes de seleccionar, relacionar i interpretar els materials produïts durant el procés. Construcció d'arguments a partir d'evidències heterogènies i articulació de les aportacions, els límits, els desplaçaments i les preguntes obertes de la investigació. Aquest bloc culminarà en la producció d'una publicació col·lectiva que permeti posar en relació els diferents processos desenvolupats durant el curs.

Metodologia docent:

1. Càpsules conceptuals i contextualització metodològica

La docent introduirà els principals debats, conceptes i tradicions metodològiques mitjançant

exposicions breus. Aquestes intervencions permetran situar històricament i epistemològicament les metodologies treballades, identificar-ne les principals operacions i discutir-ne les possibilitats, els límits i les implicacions.

2. Seminaris de lectura i discussió col·lectiva

Les lectures obligatòries es treballaran mitjançant seminaris orientats a reconstruir els arguments dels textos, aclarir-ne els conceptes i posar-los en relació amb casos de recerca en disseny. La discussió col·lectiva permetrà contrastar interpretacions i examinar com diferents tradicions disciplinàries entenen nocions com coneixement, evidència, rigor, posició, experimentació o contribució.

3. Anàlisi crítica de casos

S'analitzaran projectes de recerca en disseny, recerca artística i disciplines afins per identificar com es formulen les preguntes, quines metodologies s'activen, quines evidències es produeixen i com s'articulen les aportacions. L'anàlisi dels casos permetrà també reconèixer les concepcions de disseny i de recerca que sostenen cada projecte, així com els seus possibles límits, omissions o contradiccions.

4. Laboratoris i activacions metodològiques

Una part central de l'assignatura consistirà en l'experimentació directa amb les metodologies presentades. L'alumnat desenvoluparà exercicis d'observació, autoetnografia, treball visual, recerca arxivística, activació relacional, exploració material i documentació de processos. Aquestes activitats es plantejaran com a assajos metodològics: permetran observar què fa cada mètode, quin tipus de relacions i evidències produeix i com transforma la pregunta inicial.

5. Sessions amb persones convidades i treball en context

L'assignatura podrà incorporar investigadores, dissenyadores i professionals que comparteixin metodologies vinculades als continguts del curs. Algunes sessions es podran desenvolupar fora de l'aula, en contacte amb laboratoris, arxius, institucions o espais de producció. Les sessions convidades permetran observar com les metodologies s'adapten a contextos concrets i com es negocien les relacions entre pràctica, recerca i responsabilitat.

6. Desenvolupament d'una investigació pròpia

Cada estudiant desenvoluparà un procés de recerca vinculat a un interès, una pregunta o una situació concreta. Aquest procés podrà relacionar-se amb el Treball de Fi de Grau o constituir un projecte autònom. Les diferents activitats del curs funcionaran com a aproximacions parcials a aquesta investigació i permetran provar metodologies, construir evidències, revisar la pregunta i identificar possibles aportacions.

7. Documentació, crítica i revisió del procés

L'alumnat mantindrà un registre continuat de les decisions, proves, materials, errors, conflictes i desplaçaments produïts durant la recerca. El procés serà acompanyat mitjançant tutories, sessions de crítica, presentacions intermèdies i revisió entre iguals. La crítica s'entendrà com una pràctica d'anàlisi i reformulació que permet examinar la coherència entre preguntes, metodologies, evidències i arguments.

8. Articulació individual i producció col·lectiva

En la fase final, cada estudiant seleccionarà i relacionarà els materials generats per elaborar un

dossier individual de recerca. Paral·lelament, el grup treballarà en una publicació col·lectiva que permeti explorar formes compartides de muntatge, edició i comunicació dels processos desenvolupats durant el curs.

Activitats formatives:

- Assistència i participació activa: 10 % (individual)

Assistència regular, preparació de les lectures i participació argumentada en els seminaris, laboratoris, sessions amb persones convidades i espais de crítica col·lectiva. Es valorarà la capacitat de formular preguntes, contrastar interpretacions i contribuir al desenvolupament dels processos del grup.

- Anàlisi crítica d'un projecte de recerca en disseny: 20 % (individual)

Anàlisi d'un projecte propi o d'un cas de referència, atenent la pregunta de recerca, la posició des de la qual s'investiga, les metodologies utilitzades, les evidències produïdes, les formes d'argumentació i les principals aportacions i limitacions del procés.

- Exercici d'atenció crítica: 20 % (individual)

Lectura situada d'una imatge, un arxiu, una experiència, un material o un procés mitjançant una de les aproximacions treballades durant el curs. L'exercici haurà de mostrar com la metodologia escollida transforma allò que es pot observar, registrar i interpretar.

- Activació metodològica: 20 % (individual)

Disseny, realització i documentació d'una activació metodològica que permeti observar, relacionar, intervenir o construir evidències en un context concret. S'analitzaran també els efectes, les tensions, els límits i les responsabilitats que emergeixin durant el procés.

- Publicació col·lectiva: 20% (compartit)

Selecció, edició, muntatge i articulació compartida de materials procedents dels diferents processos de recerca. Es valoraran la coherència conceptual i formal de la publicació, la capacitat de posar en relació investigacions heterogènies i la qualitat de les decisions col·lectives de comunicació.

- Contribució individual a la publicació col·lectiva: 10 % (individual)

Valoració de l'aportació específica de cada estudiant al procés de conceptualització, selecció, edició, disseny, producció i revisió de la publicació. Inclourà una breu fitxa individual que identifiqui les responsabilitats assumides, les decisions preses i els aprenentatges derivats del procés.

Avaluació

Normativa general d'avaluació

Per considerar superada una assignatura, caldrà que s'obtingui una qualificació mínima de 5,0. Una vegada superada l'assignatura, aquesta no podran ser objecte d'una nova avaluació.

La menció de matrícula d'honor es pot atorgar a l'alumnat que tingui una qualificació igual o superior a 9,0. El nombre de matrícules d'honor que s'atorgui no pot ser superior al cinc per cent de persones matriculades en una assignatura en el període acadèmic corresponent, excepte si el total de persones matriculades és inferior a vint, en el qual cas es pot atorgar una sola matrícula d'honor.

Es considerarà "No Avaluable" (NA) l'estudiant que no hagi lliurat totes les evidències d'aprenentatge o no hagi assistit al 80% de les classes sense haver justificat les absències. En cas d'absència justificada, l'estudiant s'ha de posar en contacte amb el professor en el moment de la reincorporació per determinar la recuperació de les activitats a les quals no hagi assistit.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Cada assignatura definirà l'ús d'eines d'IA generativa en les activitats avaluable segons un dels tres nivells següents: ús no permès; ús restringit a tasques concretes indicades pel professorat; o ús permès com a part del procés de treball, sempre que sigui declarat i justificat.

Quan la IA hagi intervingut de manera rellevant en una activitat avaluable, l'estudiant haurà de declarar quina eina ha utilitzat, amb quina finalitat, en quina fase del treball i quina revisió, selecció o transformació ha realitzat posteriorment.

Sistema avaluació continua

El sistema d'avaluació d'EINA i de la UAB és d'avaluació continuada, l'objectiu de la qual és que l'estudiant pugui conèixer el seu progrés acadèmic al llarg del seu procés formatiu per tal de permetre-li millorar-lo.

El procés d'avaluació continuada ha d'incloure un mínim de tres activitats avaluatives, de dues tipologies diferents, distribuïdes al llarg del curs, cap de les quals pot representar més del 50% de la qualificació final.

L'assignatura segueix un sistema d'avaluació contínua basat en el desenvolupament progressiu de tres exercicis metodològics individuals i una publicació col·lectiva final. Les activitats es distribueixen al llarg del semestre i permeten que l'alumnat rebi retorn docent i col·lectiu, revisi les decisions

adoptades i incorpori els aprenentatges d'un exercici als següents.

- Assistència i participació activa: 10 %
- Anàlisi crítica d'un projecte de recerca en disseny: 20 %
- Exercici d'atenció crítica: 20 %
- Activació metodològica: 20 %
- Publicació col·lectiva: 20 %
- Contribució individual a la publicació col·lectiva: 10%

La qualificació de la publicació final combinarà una valoració compartida del resultat col·lectiu amb una valoració individual de la implicació de cada estudiant. Aquesta darrera es basarà en les responsabilitats assumides durant la conceptualització, selecció de materials, edició, disseny, producció i revisió de la publicació, així com en una breu reflexió individual sobre el procés.

Per superar l'assignatura caldrà haver lliurat totes les evidències d'aprenentatge; obtenir una qualificació mínima de 5 sobre 10 en cadascun dels tres exercicis individuals; participar de manera efectiva en el procés de producció de la publicació col·lectiva; obtenir una qualificació final mínima de 5 sobre 10; assistir com a mínim al 80 % de les sessions, excepte en casos degudament justificats.

Les activitats individuals que no assoleixin els criteris mínims podran ser revisades i tornades a presentar dins del període establert per la docent. La dimensió compartida de la publicació col·lectiva es desenvolupa durant les sessions presencials i requereix una participació continuada; la seva recuperació es concretarà mitjançant una activitat individual equivalent quan concorrin circumstàncies justificades.

Procés de revisió

La revisió es realitzarà segons calendari lectiu.

Resultats d'aprenentatge de la titulació

Coneixements

Respondre a qüestions globals en relació amb el camp de coneixement del disseny i l'art, de les indústries culturals, el seu entorn institucional i els agents que intervenen en aquests.

Referenciar correctament les fonts documentals, la bibliografia necessària i el coneixement de l'entorn patrimonial tant per a la projecció com per a l'anàlisi i crítica raonada del disseny i/o l'art.

Habilitats

Detectar problemes de disseny a partir de l'anàlisi d'objectes, elements de comunicació gràfica i espais amb una visió situada en el marc de la contemporaneïtat, l'accessibilitat universal i la igualtat d'oportunitats.

Proposar solucions a problemes de disseny (o altres àmbits en els quals el disseny pugui aportar respostes) amb claredat i referint el vocabulari específic de l'àrea, així com les tècniques d'expressió i representació adequades.

Emetre judicis de valor respecte a projectes de disseny, interpretant les dades i justificant la seva anàlisi crítica sobre la base dels coneixements adquirits sobre la comunicació gràfica, els espais i els objectes, així com als textos de referència..

Investigar amb esperit crític en l'àmbit del disseny i les seves disciplines afins, tenint en compte la innovació, l'experimentació i la constant renovació de les indústries culturals, així com els drets fonamentals i els valors democràtics i d'igualtat.

Sintetitzar coneixements de diverses fonts i procedències (estudis, treballs de camp, bibliografia, observacions directes o experiències de caràcter pràctic) ja siguin de l'àmbit del disseny com d'altres afins i/o auxiliars i disciplines afins pròpies de les indústries culturals.

Competències

Proposar solucions de disseny creatives, així com conscienciades, social i ambientalment sostenibles, en atenció als ODS.

Gestionar tasques relacionades amb el disseny de manera autònoma, planificant i organitzant els temps i els processos en el marc d'un encàrrec professional i/o acadèmic.

Bibliografia i Recursos

Bibliografia obligatoria

- Ahmed, S. (2012). On being included: Racism and diversity in institutional life. Duke University Press.
- Arturo Ortega Alvarado, I. (2024). Relationality in design: What can be understood? En C. Gray, E. Ciliotta Chehade, P. Hekkert, L. Forlano, P. Ciuccarelli i P. Lloyd (Eds.), DRS2024: Boston. Design Research Society.
- Bofylatos, S., i Pérez, D. (2026). Autoethnographies of social design practices. CoDesign, 22(1), 1–13.
- Cárdenas Mimendi, S., i Hernández Medina, E. (2021). El prototipo en la investigación a través del diseño. Revista RD, 7(20), 74–87.
- Cross, N. (2007). From a design science to a design discipline: Understanding designerly ways of knowing and thinking. En R. Michel (Ed.), Design research now: Essays and selected projects (pp. 41–54). Birkhäuser.
- Ellis, C. (2004). The ethnographic I: A methodological novel about autoethnography. AltaMira Press.
- Foster, H. (2004). An archival impulse. October, 110, 3–22.
- Foucault, M. (2002). La arqueología del saber. Siglo XXI. (Obra original publicada el 1969).
- Frayling, C. (1993–1994). Research in art and design. Royal College of Art Research Papers, 1(1).
- Huybrechts, L., Schepers, S., i Dreessen, K. (2020). Participation and risky trade-offs. En L. Huybrechts (Ed.), Participation is risky: Approaches to joint creative processes (pp. 8–55). Valiz.
- Otto, T., i Smith, R. C. (2013). Design anthropology: A distinct style of knowing. En W. Gunn, T. Otto i R. C. Smith (Eds.), Design anthropology: Theory and practice (pp. 1–29). Bloomsbury.
- Preciado, P. B. (2008). Testo yonqui. Espasa.
- Redström, J. (2021). Research through and through design. Artifact: Journal of Design Practice, 8(1–2), 16.1–16.19.
- Schouwenberg, L., i Kaethler, M. (Eds.). (2021). The auto-ethnographic turn in design. Valiz.
- Sparkes, A. C., i Smith, B. (2013). Inhabiting different bodies over time: Narrative and pedagogical challenges. Sport, Education and Society, 18(3), 423–440.
- Steyerl, H. (2022). En defensa de la imagen pobre. Caja Negra.
- Tsing, A. L. (2021). El hongo del fin del mundo: Sobre la posibilidad de vida en las ruinas del capitalismo. Capitán Swing. (Obra original publicada el 2015).

Bibliografia complementària

- Borgdorff, H. (2012). The conflict of the faculties: Perspectives on artistic research and academia. Leiden University Press.
- Gaver, W. (2012). What should we expect from research through design? En Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems (pp. 937–946). Association for Computing Machinery.
- Haraway, D. (1988). Situated knowledges: The science question in feminism and the privilege of partial perspective. Feminist Studies, 14(3), 575–599.

- Koskinen, I., Zimmerman, J., Binder, T., Redström, J., i Wensveen, S. (2011). Design research through practice: From the lab, field, and showroom. Morgan Kaufmann.
- Lury, C., i Wakeford, N. (Eds.). (2012). Inventive methods: The happening of the social. Routledge.
- Pink, S. (2015). Doing sensory ethnography (2a ed.). Sage.
- Puig de la Bellacasa, M. (2017). Matters of care: Speculative ethics in more than human worlds. University of Minnesota Press.
- Schön, D. A. (1983). The reflective practitioner: How professionals think in action. Basic Books.
- Zimmerman, J., Forlizzi, J., i Evenson, S. (2007). Research through design as a method for interaction design research in HCI. En Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems (pp. 493–502). Association for Computing Machinery.
- Wiedmer, M. & Caviezel, F. "Design Fiction, Perspectives for Research in Art and Design." Norderstedt: Books on Demand. 2009.

Recursos i materials de curs

Al llarg del curs es treballarà també amb una selecció de casos de recerca en disseny, projectes, publicacions, arxius, imatges, materials i documentacions de processos vinculats a les metodologies abordades en cada bloc.

Els capítols i fragments concrets de lectura obligatòria es comunicaran a través del Campus Virtual. La bibliografia es podrà ampliar d'acord amb les investigacions desenvolupades per l'alumnat, les sessions de les persones convidades i les necessitats metodològiques que emergeixin durant el curs.